

מראי מקומות- זבחים ז'

בשחיטה גרידא שייך הפסול של שינוי בעלים. ומה שאמר לשם תודת חבירו ולא לשם חבירו, הרי זה בדיוק גמור, דמה דאמר' דשוחט עולה ומכוון לחבירו דפסול, היינו משום דכל א' בישראל חייב בקרבן עולה, ולכן אית בה חסרון דשינוי בעלים. אבל בתודה אינו כן, שהרי מי שאינו מחוייב תודה, הרי זהו כמו ששוחט חטאת בשביל חבירו שאינו חייב חטאת, דאמר' דאי"ז נחשב שינוי בעלים, משום דצריך להיות כעין חבירו, חייב כמותו, ומי שאינו חייב תודה אינו כמותו, ולכן לא יהי שייך בזה הפסול דשינוי בעלים. וכ' דבזה ניחא מה שפסק הרמב"ם דפסול דשינוי בעלים שייך גם בשחיטה, וכבר תמהו עליו הנושאי כלים, דהא רק בשינוי קודש איכא פסול בשחיטה גרידא, ולפי הנ"ל א"ש, דהרמב"ם פסק כר' חסדא בסוגיא דידן, דחולק על מה דאי בדוכתי אחריתי דרק בזריקה שייך פסול דשינוי בעלים, דשם הסוגיא אזיל אליבא דרבה.

(ג) **תודה ששחטה לשם תודת חבירו, וכו'- כ' תוס'** דאין כאן שינוי בעלים, דלא חשב לגבי הזריקה, ולכן לפי רבה דאין כאן שינוי קודש, גם עולה לשם חובה. וע' **במשנה למלך** (פסוהמ"ק ט"ו, א') דכ' להסתפק לפי שי' תוס' (בעלמא) דשינוי בעלים לא הוי אלא בחושב לגבי הזריקה, האם מה דמכשירין בחושב לשנות הבעלים בשעת הזריקה, האם זה עולה לשם חובה, או דרק כשר ואינו עולה לשם חובה (ולפי"ז החילוק בין שינוי בעלים לשינוי קודש הוא רק לענין פסח וחטאת שאין פוסלין). וכ' **בחי' רעק"א** בגליון הרמב"ם שם, דאשתמיטת' דברי תוס' כאן, דכ' בפירוש דגם עולה לשם חובה.

(ד) **תודה שנשחטה לשם שלמים כשרה- יש לעי',** מה דינו, האם נחשב כתודה או כשלמים. ונפק"מ אם נאכלת לב' ימים ולילה א', כשלמים, או ליום ולילה, כמו תודה. וכ' **החזון איש** (מנחות ל"ב, ט"ז) דמדוייק מדברי **רש"י במנחות** (מו.), דכ' דזורק לשם

(א) **תודה ששחטה לשם תודת חבירו, וכו'- כ' תוס'** דלא שייך כאן שינוי בעלים, שהרי לא שייך שינוי בעלים אלא בזריקה, אבל בשאר עבודות כשר ועולה לשם חובה, ולכן כל נדון הסוגיא בתודה ששחטה אינו אלא אם יש כאן שינוי קודש או לא. אולם ע' **בלקוטי הלכות** (ד: , זבח תודה ד"ה תודה) שתמה ע"ז, דהא פשוט דבריייתא דאמר דתודה ששחטה לשם שלמים כשרה, לאו דוקא שחיטה קאמר, אלא הוא הדין בכל הד' עבודות, וא"כ כשמדייקים מזה דתודה לשם תודה כשרה אף לשל חבירו, היינו בכל ד' העבודות, דהיינו אפי' זריקה, ולכן ק', למה לא שייך בה שינוי בעלים. ולכן כ' לפרש (וכ' דלכא' יש לבאר זה ג"כ בדברי **רש"י**), דמה דאין כאן שינוי בעלים, אינו משום דאינו בזריקה, אלא משום דכאן לא הזכיר שיהי' כפרה של זה בשביל חבירו, אלא דעושה עבודה זו בשביל קרבן חבירו. וא"כ, כיון שלא חשב שיתכפר חבירו בקרבן זה, א"כ אי"ז נחשב מחשבה דשינוי בעלים, ונשאר בסתמא, וסתמא לשמה. ורק דיש לדון משום שינוי קודש, דלפי ר' חסדא, הרי תודת חבירו אינו כמו תודה שלו כלל, וקרבן אחר הוא לגמרי, והו"ל כאילו שוחט חטאת וחושב שהוא שוחט עולה, ולכן כה"ג פסול (כלומר, דאינו עולה לשם בעלים).

(ב) **תודה ששחטה לשם תודת חבירו, וכו'- כ' הלקוטי הלכות** (ד: , זבח תודה ד"ה והנה) דהמחפש בדברי **הרמב"ם** לא ימצא הלכה זו של מח' רבה ור' חסדא, והלא דבר הוא. וכ' לחדש דהרמב"ם פי' כל הסוגיא באופן אחר. דהיינו, דהרמב"ם פי' דרבה ס"ל דתודה לשם תודת חבירו כשר, והיינו משום דס"ל לרבה דכיון דשינוי קודש אין כאן, הרי שינוי בעלים ג"כ אין כאן משום דמייירי בשחיטה ולא בזריקה, ולכן אין שום פסול, והקרבן כשר לגמרי. אבל ר' חסדא חולק, וס"ל דנהי דאין כאן שינוי קודש, משום דתודה לשם תודה שחט, מ"מ אית כאן שינוי בעלים, דס"ל לר' חסדא דאין חילוק בין שינוי קודש לשינוי בעלים לענין שאר עבודות, אלא אפי'

עשה דקיל. וע"ע בלקוטי הלכות (ה:), זבח תודה ד"ה חטאת מכפרת, דכ' דדוקא אם עבר על עשה בשוגג נתכפר ע"י החטאת, אבל במזיד ליכא ק"ו.

(ז) ור' פנחס ברי' דר' אמי אמר יש בעלים לאחר מיתה- ע' בקרן אורה, דכ' דהרמב"ם פסק כרבא דאין שינוי בעלים לאחר מיתה, והביא מהכסף משנה דכ' דהרמב"ם פסק כרבא משום שהוא הבתרא. אבל הקר"א כ' דלכאור' ר' פנחס ה"י הבתרא, אלא דהרמב"ם פסק כרבא משום דלעיל מסקינן דאין ליורשין בקרבן אביהם כפרה גמורה אלא מקופיא, וא"כ לא מיקרי בעלים. ומבואר מדברי הקר"א דס"ל לר' פנחס דיש ליורשים בקרבן אביהם כפרה גמורה.

(ח) ובעי לאיתויי עולה אחריתי- ע' ברש"י דכ' דהצד דאינו חייב להביא אחרת (היכא דשינה) הוא משום דהיורש לא נדר מידי. ויש לעי', א"כ מהו הצד דצריך להביא עוד קרבן. וא"י בשיעורי הגרי"ד דכיון דשעבודא דאורייתא, והיורשים הם בעלים של הקרבן בנוגע דיכולים לפוסלו, א"כ כשפוסלו צריכים הם להביא עוד קרבן.

(ט) אי דליכא תשובה, זבח רשעים תועבה- הק' המנחת חינוך (שס"ד, ג'), הא ש"י הרמב"ם הוא דאם אינו מתודה בפה אין עונו נתכפר. וא"כ, אם עושה תשובה בלבד, הרי הוא צדיק ולא רשע, ומ"מ אין עונו מתכפר, וא"כ י"ל דלזה עולתו מכפר, שהרי אין שייך בה זבח רשעים תועבה, והניח בצ"ע. וע"ע בשיעורי הגרי"ד דהעיר דהרמב"ם (מעה"ק ג', ד') פסק דמשום זבח רשעים תועבה אין מקבלין קרבן ממי שהוא מומר לע"ז או מחלל שבת בפרהסיא, וא"כ משמע דהפסול של זבח רשעים תועבה נאמר רק ברשע שהוא מומר, ואיך אמרי' הכא דגם בעשה קיים דין זה. ותי' שיש ב' ענינים של זבח רשעים תועבה, א' הפסול בקרבן, וזהו רק ברשע מומר, וב' דאין הקרבן מכפר אפי' כפרת עשה אם לא עשה תשובה. וכן ע' בלקוטי הלכות (ד:), זבח תודה ד"ה אלא, דכ' דודאי קרבנו כשר, ויצא ידי חובת נדרו, רק שאין לו כפרה על העשה שלו, וצריך עולה

שלמים ולא לשם תודה, דעכשיו שלמים ממש הוא, ולכן לכתחלה צריך לחשוב בזריקה לשם שלמים ולא לשם תודה, ולכאור' גם יכול לאוכלו לשני ימים ולילה א'. וכן ע' במרכבת המשנה (חגיגה ב', י"ג), דכ' דס"ל להרמב"ם דכששוחט תודה לשם שלמים, ניתק ונעשה שלמים, וזורק הדם לשם שלמים, ונאכל לשני ימים ולילה א'. אלא דכ' דכיון דהבעלים יוצא ידי חובת תודה על ידו, א"כ אינו יכול לצאת ידי חגיגה על ידו, דאין שייך להיות תרתי. אולם ע' בשפת אמת לעיל (ד: ד"ה תודה) דכ' דאף ששוחט לשם שלמים, הרי הלחם נתקדש, דמשום מחשבת שלמים לא אפיק ל' מתורת תודה, ולכאור' משמע דתודה ממש הוא, וצ"ע בזה [גם צ"ע להאחרונים הנ"ל מהו הדין בלחמי תודה].

(ה) לא, ידידי- פרש"י, ואע"פ שלא באו על הודאה א', שהרי ד' צריכין להודות, וכו'. וע' ברש"י במנחות (עט:), כת"י ד"ה לאחר, בל"א) דכ' דתודת חובה היינו כגון מי שמפרש בים, דקיי"ל דארבעה צריכין להודות, וכו'. ומשמע מדברי רש"י שם שיש עליו חיוב להביא קרבן תודה. אולם ע' בשטמ"ק שם (אות י') דחולק על רש"י, וכ' דלא מצינו דליחייב קרבן תודה אם לא אמר הרי עלי תודה. וכן הוא לכאור' משמע מלשון רש"י על התורה (ויקרא ז', י"ב), דכ' דאם א' מד' אנשים אלה "נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן", ומשמע דרק משום שנדר להקריב קרבן זה, אבל בלא"ה אין מוטל חיוב עליו, וצ"ע.

(ו) חטאת מכפרת על חייבי עשה מק"ו, על חייבי כריתות מכפרת, על חייבי עשה לא כש"כ- הק' השפת אמת, הא גם בחטאת לא מצינו שיכול חטאת א' לכפר על יותר מחטא א', וא"כ לימא דיו לבוא מן הדין להיות כנדון, וכיון דמכפר על החיוב כרת, שוב אינו יכול לכפר על החייבי עשה. וכ' דאולי ס"ל כר' טרפון דהיכא דמיפרך ק"ו לא אמרי' דיו. ועוד הק', דהא כריתות לא מכפר אלא בשוגג, אבל על עשה דמזיד מנ"ל דמכפר. וצידד דאולי חייבי כריתות לאו דוקא, וכוונת רבא ה' לקרבן עולה ויורד, דמכפר על לא תשא דחמור, וגם במזיד מכפר עליו, כש"כ חייבי

אחרת לכפר על עשה זו. אולם אח"כ כ' להסתפק בזה, שהרי הגמ' מייתי סייעתא מר"ש, דקרא לעולה בשם דורון, והרי כ' תוס' לעיל דבדיעבד אם עבר והקריב עולה קודם לחטאת יצא, ואף דכלא החטאת לא נתכפר על עצם החטא, מ"מ יצא בדיעבד והעולה נקרא דורון, ואי"צ להביא עולה אחרת. וא"כ, אולי אף שלא שב קודם הקרבת העולה, אם שב אח"כ אולי שם דורון עליו ונתכפר. וכ' דאולי יש לדחות, דאולי מה שלא שב גרוע ממה שלא הקריב החטאת עדיין, וסיים בצ"ע.

(י) **פסח מנלן - פרש"י**, משום דפסח לא כתיב בקרא דזאת התורה. והק' הטהרת הקדש, א"כ יש להק' גם לענין בכור ומעשר, דג"כ לא כתיבי בקרא זו. ותי' דכיון דידועין פסח, שוב יכולין ללמוד בכור ומעשר ממה מצינו משלמים, ומה שפריך הגמ' לעיל (דף ד'), יש לומר דפסח יוכיח.

(יא) **אשכחן למצוה, לעכב מנלן - ע'** בקרן אורה בסוף הפתיחה דהק' דלכאו' אם לא שחט הפסח לשמה, א"כ שוב הוי שלא לאוכליו ושלא למנוייו, וא"כ ודאי פסול, ולמה צריכי קראי. וכ' דצ"ל לשאר עבודות צריכי [אולם לכאו' הגמ' לא משמע כן, דאי' אשכחן זביחה, שאר עבודות מנלן, ולפי הקרא"א הא לא הי' צריך קרא לזביחה, וצ"ע].